

Roll No.....

Total No. of Pages : 4

Total No. of Questions : 9

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 808

नव्यव्याकरणम्

चतुर्थ-प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश :- सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।

1. उचितं विकल्पं योजयत -

10×1=10

(i) सूत्रं भवति -

(अ) पंचविधं

(ब) षड्विधं

(स) त्रिविधं

(द) द्विविधम्

(ii) उपसर्जनं प्रयुज्यते -

(अ) मध्ये

(ब) अन्ते

(स) प्राक्

(द) अन्यत्र

(iii) संख्यापूर्वो भवति -

(अ) द्वन्द्वः

(ब) द्विगुः

(स) तत्पुरुषः

(द) कर्मधारयः

- (iv) उभयपदप्रधानः भवति —
- (अ) तत्पुरुषः (ब) अव्ययीभावः
(स) कर्मधारयः (द) द्वन्द्वः
- (v) वार्तिककारः अस्ति —
- (अ) नागेशः (ब) कैयटः
(स) कात्यायनः (द) पाणिनिः
- (vi) लेट्लकारः प्रयुज्यते —
- (अ) पुराणे (ब) वेदे
(स) दर्शने (द) उपनिषदि
- (vii) वर्तमानार्थे लकारः भवति —
- (अ) लुट् (ब) लिङ्
(स) लङ् (द) लट्
- (viii) शलातुरीयः अस्ति —
- (अ) पतंजलिः (ब) नागेशः
(स) पाणिनि (द) भर्तृहरिः
- (ix) अष्टाध्याय्याः अध्याये पादसंख्या —
- (अ) त्रयः (ब) चत्वारः
(स) पंच (द) षड्
- (x) 'टि' इत्यस्ति —
- (अ) पदम् (ब) शब्दः
(स) संज्ञा (द) सूत्रम्

2. एकपदेन उत्तरत -

5×2=10

- (i) हरेः सादृश्यं किं भवति ?
- (ii) तत्पुरुषे किं पदं प्रधानं भवति ?
- (iii) युधिष्ठिरः इत्यत्र कीदृशः समासः ?
- (iv) 'अत उपधायाः' किं करोति ?
- (v) लृट्लकारविधायकं सूत्रं किम् ?

3. रिक्तस्थानं पूरयत -

5×2=10

(उपसर्जनम्, नव, वृत्तिः, हरित्रातः, दुर्यवनम्)

- (i) यवनानां व्यर्द्धिः भवति।
- (ii) हरिणा त्रातः कथ्यते ?
- (iii) परार्थाभिधानं कथ्यते।
- (iv) तिङ् प्रत्याहाराः भवन्ति।
- (v) प्रथमा निर्दिष्टम् भवति।

4. केषाञ्चित् पञ्चसूत्राणाम् अर्थो लेख्यः -

5×3=15

- (i) विशेषणं विशेष्येण बहुलम्
- (ii) चार्थे द्वन्द्वः
- (iii) अदप्रभृतिशय शपः
- (iv) तस्थस्थमिपां ताम्तंतामः
- (v) स्यतासी लृलुटोः

5. लघूत्तरीयाः प्रश्नाः -

5×2=10

- (i) सुबन्तप्रत्ययानां नामानि लेख्यानि।
- (ii) सूत्रस्य किं लक्षणम् ? लिखत।
- (iii) वार्तिकस्य लक्षणं लिखत।
- (iv) अद्धातोः लृट्लकाररूपाणि लिखत।
- (v) तिङन्तप्रत्ययाः लेख्याः।

6. सूत्रद्वयं पूरणीयम् -

2×3=6

(i) पोटायुवतिस्तोक०

(ii) विभाषावृक्ष"-०

(iii) स्त्रियाःपुंवद-०"

7. युग्ममेलनम् -

5×2=10

(i) शप्

लोट्

(ii) थासः

तीर्थकाकः

(iii) आनि

कर्मधारये

(iv) क्षेपे

से

(v) कडारा

कर्त्तरि।

8. सूत्रनिर्देशपुरस्सरं केचन सप्तप्रयोगाः साध्या -

7×3=21

अधिहरि, उपराजम्, लौहितगंगम्, राजपुरुषः, पीताम्बरः, हरिहरौ, भवन्ति, अभवत्, दधौ, जुहोति, मिमीते।

9. समुचितम् उत्तरत (केवलं चत्वारः) -

4×2=8

(i) अदादौ विकरणप्रत्ययः कः ?

(ii) "श्लौ" इत्यस्य किं कार्यम् ?

(iii) तिङां तिङोः उदाहरणं किम् ?

(iv) समासे विग्रहः कतिविधः भेदसहितं लिखत।

(v) बहुव्रीहिसमासविधायकसूत्रं किम् ?

प्राश्निक कोड क्रं. 1/1927

पृष्ठ क्र. - 1

प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

(B)

परीक्षा का नाम - पूर्वमध्यमा/ उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम/ द्वितीय

विषय..... नव्यव्याकरणम्..... विषय कोड..... 808..... माध्यम..... संस्कृतम्

कुल प्रश्न..... 09

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक..... 100

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
प्र 01	1X1=10
उचितविकल्पचयनम् -	
(I) ख, (II) ग, (III) ख (IV) क (V) ग, (VI) ख, (VII) घ (VIII) ग (IX) ख (X) ग	
02	1X2=10
शकपदेन - (I) सहस्रि इति भवति - (II) उत्तरपदानः तत्पुरुषः (III) भल्लुक समासः (IV) वृद्धिं करोति, (V) वर्तमाने लट्	
03	1X2=10
रिक्तस्थानपूर्तिः (I) दुर्मवनम् (II) हस्तिताः (III) वृत्तिः (IV) नव (V) उपसर्जनम् ।	
04	1X3=15
सूत्रार्थः (I) कौटुम्बिक समानाधिकरणेन भेदेन बहुलम् प्राग्वत् (II) अनेकं सुबन्तं चार्थं वर्तमानं वा समस्यते स इन्द्रः। (III) अदिप्रभृतिधातुभ्यः शपो लुक् श्यात् (IV) डितश्चतुष्पां एतेषां तामादयः क्रमात् स्युः। (V) धातोः स्मतासौ शतौ प्रत्ययो स्तः लृत्लृटोः पतः।	
हस्ताक्षर.....	

3

308

300

<p>301-302</p>	<p>विष्णुसहस्रनामिका १) १०० श्लोक २) १०० श्लोक</p>	<p>१००</p>
<p>303-304</p>	<p>विष्णुसहस्रनामिका १) १०० श्लोक २) १०० श्लोक</p>	<p>१००</p>
<p>305-306</p>	<p>विष्णुसहस्रनामिका १) १०० श्लोक २) १०० श्लोक</p>	<p>१००</p>
<p>307-308</p>	<p>विष्णुसहस्रनामिका १) १०० श्लोक २) १०० श्लोक</p>	<p>१००</p>

309

प्राश्निक कोड क्रं. 4/1927

पृष्ठ क्र. - 2

प्रश्न पत्र/आदर्श उत्तर

(B)

परीक्षा का नाम - पूर्वमध्यमा / उत्तरमध्यमा, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय... नव्य व्याकरण

विषय कोड... 808

माध्यम...

संस्कृत

कुल प्रश्न... 09

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक...

निर्देश

प्रश्न क्रमांक		प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
05	अधुत्तरीयप्रश्नाः (i) सुभ्राँजसोमो दशासराभ्यां निसुडेभ्यां भ्रशुडसिभां भ्रशु इधोसाम् डिधोससुप (ii) अन्नाक्षिरभसुन्दिज्यं सुखद विश्वतोमुखम् । स्तोभमनवप्रज्यं त्रुं पूलाविदोविदुः । (iii) उक्तानुक्ताद्विहस्तय्य चित्तात्त प्रवर्ते । तं श्रुत्वा वारिकिमादुः वारिकिसाः विचक्षणः । (iv) अत्ति अत्तः अदन्ति अत्ति अल्पः अल्प अदिम अदवः अदमः । (v) तिपतससि सिधसुप, मिवसमसु त्तां सधसार्था हवमिडवदिमहिष् ।	1 X 2 = 10
06	सर्वं पूरणीपरम् (i) पौतायुवतिस्तोक कतिपयवृष्टिधेनुवशावेहद- वष्कयणीप्रवत्तु धोलीमाहभापकधूर्तेर्गतिः । (ii) विभाषावृक्षमृगतृणधान्यव्यञ्जनपशुवाकुन्यश्व - वडवपूर्वापराधरात्तराणाम् । (iii) स्त्रियाः पुं वदमाधितपुंस्कादनुडः समानाधिकरणे स्त्रियामपूरणीभिर्भादिषु ।	1 X 3 = 6

हस्ताक्षर

३

प्र०७. युग्ममेलनम् -

1X2=10

- (1) I X V,
- (2) II X IV
- (3) (III) X I
- (4) (IV) X II
- (5) (V) X III

08. प्रयोगसिद्धिः

1X3=21

प्रयोगसिद्धौ परीक्षकस्य स्वविवेकः स्व आधारः। तत्र एकत्वस्य
अभावात्। ध्यानः कथं सिद्धिं प्रदर्शयति, इति हृष्टव्यं भवति। सूत्रनिर्देशः
सूत्रस्य कार्यनिदर्शनादिकं हृष्टव्यम्।

09. समुचितोत्तरम् - (केवलं चत्वारः)

1X2=8

- (1) शपः
- (II) द्वित्वम्
- (III) रवादतमोदता
- (IV) लौकिकविग्रहः अलौकिकविग्रहः
- (V) अनेकमन्यपदार्थः।

शिरीकितम्
गोपनी